

Dialekt- och folkminnesarkivet  
Box 1743  
Ö. Ågatan 27  
751 47 UPPSALA

## M 269 Idrott

I den här frågelistan används ordet idrott som liktydigt med sport, gymnastik och motion. När det gäller utövande av idrott (att idrotta, sporta, gymnastisera, motionera, träna etc.) efterfrågas aktiviteter som syftar såväl till tävling som till endast motion eller välbefinnande. Det kan alltså röra sig om en jogginggrunda i skogen på egen hand eller om att som medlem i en idrottsförening regelbundet träna och delta i seriespel. Eller det kan handla om att som goda vänner träffas då och då för att t.ex. spela tennis, bowla eller kasta pil – det finns tusen olika sätt att utöva idrott på!

Men vi frågar också om åskådande av idrott och om idrottsintresse – eller ointresse! – d.v.s. om att se på TV-sportens program, höra på sportradion, läsa sportsidorna i tidningen, eller om att sitta på läktaren för att följa en tävling eller match på plats. Också här efterfrågas såväl det lilla som det stora, såväl de vardagliga vanorna som det extraordinära idrottsevenemanget och de händelser man särskilt kommer ihåg.

Beskriv alltså Ditt vardagliga förhållande till idrotten, de erfarenheter Du har haft av idrottsutövande och -åskådande – och det Du anser vara särskilt minnesvärt! Berätta om de minnen Du har förknippade med idrotten, och försök beskriva de upplevelser och känslor som idrotten kan väcka hos Dig. Försök också förklara vad idrotten betyder för Dig – eller varför Du eventuellt ogillar den eller är helt ointresserad.

Berätta gärna också om andras idrottsutövande eller -åskådande; t.ex. om Dina barns eller barnbarns idrottande.

Läs helst igenom hela frågelistan innan Du börjar skriva, och försök att svara så utförligt som möjligt.

### **Idrotten i Din hemort**

Börja med att försöka beskriva idrottslivet i Din hemort (eller i någon annan ort som Du känner till väl):

Vilka platser (anläggningar) finns för idrottsutövande? Vilka idrotter utövas, är någon idrott särskilt populär? I vilken utsträckning idrottas man? Vilka idrotter utövas av olika grupper (t.ex. män, kvinnor, arbetare, tjänstemän, ungdomar, pensionärer, invandrare)? Vad betyder idrotten för orten, har någon idrott kommit att betyda särskilt mycket? Vilka idrottsföreningar finns, vilken betydelse har idrottsrörelsen?

Beskriv idrottslivet som det var då du växte upp, och berätta om de förändringar som har ägt rum i Din hemort:

Vilka idrotter utövades? Fanns det någon idrott som var vanlig då men som inte förekommer längre (eller man kanske inte "idrottade" alls)? Vilken inställning hade man till idrott? Var någon särskilt negativt eller positivt inställd till idrotten? Uppmuntrades eller motarbetades idrotten? Hur var idrotten organiserad?

Berätta om det finns någon allmänt känd idrottsutövare, något framgångsrikt idrottslag eller någon idrottsförening som kommit att betyda särskilt mycket i Din hemort. Någon minnesvärd idrotts-händelse? Någon särskild "idrottsanda" som är kännetecknande för orten? Hur såg man på de mest framgångsrika idrottsutövarna?

### **Utövande av idrott**

Berätta om Ditt eget idrottsutövande som barn, som ung, som vuxen, som pensionär.

När och i vilket sammanhang började Du idrotta? Varför började Du idrotta? Vilken idrott började Du med, varför blev det så? Hade Du några förebilder eller idoler? Vilken var föräldrarnas inställning? Var Du engagerad i någon idrottsförening?

Vad tyckte Du om idrotten/gymnastiken i skolan? – Beskriv gärna skolgymnastik och friluftsdagar såsom Du kommer ihåg det!

Om Du har tävlingsidrottat:

Berätta om de tävlingar Du deltagit i, om eventuella fram- eller motgångar, om hur Du tränade inför tävlingarna, om kamratskap och laganda, om den förening Du var med i, om klubbverksamheten etc. Beskriv gärna tränings- och klubblokaler, redskapen, miljön, "andan" o.s.v. Försök förklara vad tävlingsidrottandet betytt för Dig (känslomässigt, fysiskt, betydelsen av att vinna/förlora, av gemenskap etc.). Berätta vilka utmärkelser (pokaler, medaljer, diplom) Du har.

Om Du bara har motionsidrottat:

Beskriv Ditt vardagliga motionerande! Hur, var och när (vid vissa tider, regelbundet eller sporadiskt) motionerar Du? Vilken utrustning har Du? Vad har motionsidrottandet betytt för Dig? Vad betyder det att "vara i god form"? Är det viktigt att vara vältränad?

Är det några särskilda minnen eller betydelsefulla händelser som Du förknippar med Ditt idrottsutövande? – Berätta gärna om något idrottsevenemang som Du deltagit i, även om Du "bara" varit motionär.

### **Idrottsintresse och åskådande av idrott**

Berätta om Ditt idrottsintresse och -åskådande som barn, som ung, som vuxen, som pensionär.

Hur väcktes Ditt idrottsintresse? Vilka idrotter har Du främst intresserat Dig för, varför har det blivit så? Har Du något "favoritlag" eller har Du beundrat någon idrottsutövare särskilt mycket? Brukar Du hålla på svenska idrottsutövare och svenska landslag?

Försök förklara vad "Ditt lag" betytt – och betyder – för Dig, och hur det kommer sig att Du håller på ett visst lag eller någon särskild idrottsman eller idrottskvinna.

Beskriv Dina "åskådarvanor": Hur noga följer Du TV- och radiosportens sändningar, sportsidorna i tidningen? Håller Du reda på resultaten? Finns det något program (t.ex. tipsextra eller sportspeglar) eller något idrottsevenemang (t.ex. OS, VM, SM-finaler, "finnkampen") som du absolut inte vill gå miste om? Eller föredrar Du att se tävlingar och matcher från läktarplats?

Försök beskriva en typisk tävling eller match, såsom den ter sig från läktarplats! – Beskriv "stämningen", publiken, jargongen etc. Återge gärna de typiska kommentarer, hejramsor eller smeknamn på idrottsutövare som Du har hört.

Är det någon idrottsprestation (t.ex. ett idrottsrekord eller en "stor" seger), tävling eller match som Du särskilt kommer ihåg? Är det någon idrottsman eller idrottskvinna, svensk eller utländsk, som Du minns särskilt väl? – Berätta och försök förklara vad som är minnesvärt!

Vilka minnen väcker namn som Sixten Jernberg, Ingemar Johansson, Ingemar Stenmark, Björn Borg, Gunde Svan? – Berätta!

Vad är enligt Din mening utmärkande för svensk idrott och svenska idrottsutövare? Finns det någon typisk svensk "anda"?

Beskriv de upplevelser och känslor som idrottsåskådandet kan innebära för Dig: Du kanske har blivit upprörd, upplevt spänning, glädje, besvikelse? Stolthet? Nationalistiska känslor? – Ge exempel på vad som kan förorsaka sådana starka känslor. Försök förklara vad som engagerar Dig!

### **Inställning till idrotten**

Berätta vad Du tycker om idrotten, generellt sett.

Är idrotten viktig? Oviktig? Vilka negativa respektive positiva sidor av idrotten finns det? Är det någon idrott som Du är särskilt negativt inställd till, eller särskilt positiv till? Finns det, som Du ser det, bättre och sämre idrotter? Skadliga eller farliga idrotter?

Vad anser Du vara bra "idrottsmoral", en bra inställning till idrotten? En felaktig inställning? Vilka egenskaper utmärker en bra idrottsutövare eller ett bra lag?

Finns det idrotter som du uppfattar som särskilt manliga eller kvinnliga? Finns det idrotter som män/kvinnor inte bör ägna sig åt? Varför, i så fall?

Till sist – försök att sammanfatta **hur idrotten har förändrats från förr till nu**, hur idrottens karaktär har ändrats, som Du har upplevt det. Vad är typiskt för dagens idrott, jämfört med den idrott som förekom förr? Fanns det en annan "anda" eller inställning till idrotten förr?

Om Du har fotografier som rör frågelistans ämne tar vi gärna emot dem. Ange om Du vill ha fotografierna i retur eller om vi får behålla dem.

Glöm inte att **uppgi Ditt namn, Ditt födelseår, Ditt yrke samt det landskap och den ort (socken eller stad) Ditt svar gäller för**. Du får naturligtvis svara anonymt om Du vill – uppgi i så fall bara kön i stället för namn.

**TACK FÖR DIN MEDVERKAN!**

Uppsala i september 1993  
Mikael Vallström